

Upravištevno: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-24

Inseratni oddelk: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglaševanje v Italiji in inozemstvu: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokončkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Ishaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina: 12 mesečno Lir 18.—
za inozemstvo vključno s Ponedeljskim jutrom Lir 36.50

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo.

Schwere, wechselvolle Kämpfe im Raum von Schitomir

Bei Witebsk Andauern der Abwehrschlacht mit unverminderter Heftigkeit — Der heldenhafte Kampf des Schlachtschiffes »Scharnhorst«

Aus dem Führerhauptquartier, 27. Dez. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Am Brückenkopf Nikopol und südwestlich Dnepropetrowsk wurden örtliche feindliche Angriffe abgewiesen.

Im Raum von Schitomir warfen die Sowjets neue starke Infanterie- und Panzerverbände in die Schlacht. Schwere und wechselvolle Kämpfe sind im Gange.

Norwestlich Retschiza brachte unser Angriff gegen hartnäckigen feindlichen Widerstand weiteren Geländegewinn.

Bei Witebsk geht die Abwehrschlacht mit unverminderter Heftigkeit weiter. Die Durchbruchversuche des Feindes scheiterten auch gestern. Einige Einbrüche wurden abgelehnt. Angriffsspitzen der Sowjets im Gegenangriff zurückgeworfen. Der Feind verlor hierbei 40 Panzer.

In den Abwehrkämpfen südwestlich Dnepropetrowsk hat sich das Berlin-Brandenburgische Grenadierregiment 477 unter Führung der Obersten Maaraus hervorragend bewährt.

An der süditalienischen Front führte der Feind gestern nur vereinzelt erfolglose Vorstöße. Die schweren Strassenkämpfe in der Stadt Ortona dauern immer noch an.

An der Dalmatinischen Küste wurde die Insel Korcula von kommunistischen Banden gesäubert. Hierbei vernichteten unsere Truppen in harten Kämpfen über 500 Banditen und brachten mehrere Geschütze sowie zahlreiche Waffen, Munition und Kleinfahrzeuge als Beute ein.

Am 26. Dezember hat ein Verband deutscher Seestreitkräfte unter Führung des Konteradmirals Bey im Nordmeer einen für die Sowjetunion bestimmten Geleitzug angegriffen und ihm sowie den feindlichen Sicherungstreitkräften schwere Schäden zugefügt. In langanhaltenden Gefechten mit weit überlegenen englischen Seestreitkräften ist das unter dem Kommando des Kapitäns zur See Hintze stehende Schlachtschiff »Scharnhorst« nach heldenhaftem Kampf, bis zur letzten Granate feuernd, gesunken.

„Več žrtev, več izgub!“

Rooseveltovo božično darilo ameriškega narodu

Berlin, 27. dec. DNB. Na božični večer je naslovil Roosevelt po radiju ameriškega narodu božično poslanico. Po dveh letih brezuspešne ter na človeških in stvarnih izgubah bogate vojne, je ameriški predsednik svojemu narodu lahko le dejal, da konec vojne še ni na vidiku ter da bo vojna zahtevala še večje žrtve in še več izgub ter osebnih tragedij kakor doslej. Za prebivalstvo Zedinjenih držav je moral biti zelo ohrabrujoče, ko je slišalo iz ust svojega predsednika kot božično darilo taka prerokovanja.

Roosevelt je v svojih izjavah objavil imenovanje Eisenhowerja za vrhovnega poveljnika angloameriških invazijskih sil ter ostala imenovanja visokih ameriških generalov. Imenovanja ameriškega generala za vrhovnega poveljnika ameriških in angleških tako zvanih invazijskih čet, ki igrajo v sovražni propagandi že pred svojo uporabo veliko vlogo, ponovno dokazuje, da se mora Anglija vedno bolj pokoravati ameriški volji ter da je prisiljena odstopiti svoj vodilni položaj Zedinjenim državam.

Iz božične poslanice ameriškega predsednika je treba še omeniti njegovo trditve, da so bili po zaključku prve svetovne vojne nasprotniki Nemčije vse preveč človekoljubni. Ameriški predsednik je dejal, da se ta napaka v bodočnosti ne bo ponovila.

Ce trdi Roosevelt o verskem diktatu, da je bil vse preveč človekoljuben, p tem nemški narod dobro ve, kako neverjelno trpljenje bi mu bilo usojeno, če bi se kdaj zmagovito končal sen angloameriških vojni zločincev.

Varanje narodov

Berlin, 27. dec. DNB. Diplomatski dopisnik DNB-ja, dr. Siegfried Horn, piše: Rooseveltova božična poslanica je edinstven dokument farizejske osebnosti, terjalnega bogokletstva, ciničnega izpreminjanja resnice, političnega gobezdanja in brezvestnega ljudskega in narodnega varanja. Roosevelt bi predvsem rad pripravi ameriško javnost na ogromne krvave žrtve, ki jih bo zahtevala napovedana invazija v Evropo. Zato trdi, da je zmagaja, čeprav šele čez daleč časa, zagotovljena, ker bi rad s tem in z objavo, da je bil ameriški general določen za vrhovnega poveljnika invazijskih čet, napravil javnost bolj sprejemljivo za njegove ideje. Danes prevzema Roosevelt pred svetovno javnostjo, — najbrž ne na žalost angleškega zavezanca — poročstvo in odgovornost za uspešno izvedbo invazije, zaradi česar bi rad, kakor je razvidno iz raznih odstavkov njegove poslanice, vprel v vse sile ameriškega naroda za dosigo tega cilja. Vse kaže, da razume pod tem pojmom tudi pravico, ostati tako dolgo na krmlu, dokler bo smatral glede na prevzeto nalogo za potrebno. Sicer pa bo moral ameriški narod sam odločiti, ali bo dovolil pokopati v tuji zemlji večino onih petih milijonov Američanov, ki bodo po Rooseveltovi izjavi v kratkem času uporabljeni izven mej Zedinjenih držav. To je nekaj prvi začasni odgovor Evrope in Velike vzhodne Azije na velikobesednost človeka, ki ima v ustih frazo o oseboodiviti sveta, istočasno pa se zavzema za mir mednarodnega nasilstva, ki trdi, da tako zvaní zavezniški nikakor nečesto zaslužiti nemškega naroda, ki pa v isti sapi označuje samotni mir v Versaillesu kot »pretirani izliv človekoljubja«, ki se protivi nadvladi močnih narodov nad malimi narodi, katerim objublja pravico državne samostojnosti in svobodne izbire svoje državne oblike, ne da bi z eno samo besedo omenil pod angleškim jarmom trpečo Indijo ali pa, da je mnoge narode v vzhodni Aziji in v Evropi na najboljš poti praktičnega uresničenja Rooseveltovih teorij. Če postavlja mož iz Beke hise načelo, da mora vojna na Pacifiku vrniti ukradeni lastnini njenim upravičnim posestnikom, bo to n. pr. Filipini, Burma in ostale dežele tega področja, ki so z japonsko pomočjo našle same sebe, na vsak način upravičene postaviti vprašanje, kdo je tat njihove samostojnosti.

O teheranskih razgovorih ni vedel Roosevelt niti v svoji božični poslanici povedati nič posebnega, razen tega, da se njegova tozadevna izjavanja precej razlikovala od svoječasnih trditvev o popolnem poglajstvu treh udeležencev v vseh vprašanjih. Sedanja izjava, da ne verjame, da bi med Sovjetsko zvezo, Anglijo in Zedinjenimi državami lahko nastopile razlike, ki

jih ne bi bilo mogoče rešiti, zveni pač mnogo bolj ponižno, tako da lahko z gotovostjo napetostjo pričakujemo poročila o kongresu, ki ga je Roosevelt objubil v 14 dneh. Značilno za Rooseveltovo hinavščino je njegovo neprestovno priznanje, da je že v prejšnjih letih varal svoj narod z božičnimi in novoletnimi poslanicami, ker je bilo zaradi »mednarodnega gangsterstva in brutalne agresije v Evropi in v Aziji« vsako voščilo »nepošteno«. V resnici je Roosevelt torej tedaj hlinil mirovne poslanice, ker je že takrat koval svoje bojne načrte in ustvarjal spletke, ki so onemogočile vsakešen sporazum v Aziji in v Evropi. Tem bolj bogokletno je zato njegovo besedičenje o betlehemiški zvezdi, ki naj vodi, kakor je dejal, tudi ameriške bombniške letalce. Ni še dolgo, odkar je nek znan sovjetski list zapisal, da je hudič mojster v navajanju svetopisemskih izrekov. S tem je list dobro označil moža, ki bo hotel priti v zgodovino kot nov pri-nasalec luči, namreč Luciferja Roosevelta.

Slabo razpoloženje v Ameriki

Madrid, 27. dec. DNB. Iz Buenos Airesa javljajo, da prebivalstvo Zedinjenih držav izjave o bližnji invaziji v Evropo in o žrtvah, ki bodo z njo v zvezi, ni sprejelo s pričakovano domoljubno požrtvovalnostjo. Obratno je razvidno iz washingtonskih komentarjev, da bo ameriška javnost težko prešla od pojma »svete in zabavne vojne« k grobi resničnosti. Kritike washingtonskih zaključkov so postale verjetno tako glasne, da so bile oblasti primorane pričeti s širokopotezno propagandno akcijo, ki naj dvigne razpoloženje. Tako pše dopisnik TNSA Alfred Tyrnauer v svoji bro-javki vodilnemu argentinskemu listu »Noticias Graficas«, da skuša ameriška vlada ojačati svojo popularnost z radijskim oddajami. Zaradi stalnih napadov javnosti je bil zunanji minister Hull prisiljen, seznaniti široko množico s tajnostmi državnega stroja. Prepričan so da je zadevni načrt izdelal Stettinius, ki se kot bivši uspešni gospodarstvenik dobro spozna na tako propagando. Očitno hoče uvesti v ministertvu slične metode, kakor jih je svoj čas uporabljal pri tvrdki General Motors. Ta propagandni pohod se bo začel 8. januarja z govorom državnega tajnika Hulla. Kasneje bodo po Tyrnauerjevemu poročilu govorili v tem smislu še Stettinius in ameriški poslanik v Veliki Britaniji Winant.

General Wilson poveljnik angloameriških čet v Sredozemlju

Stockholm, 27. decembra. Po Reuterjevi vesti je bil za naslednika vrhovnega poveljnika v Sredozemlju generala Eisenhowerja imenovan angleški general Wilson, ki je doslej poveljeval le angleškim četam.

Alexander je bil prezrt

Stockholm, 27. decembra. Po ameriških vesteh je dejstvo, da je bil general Alexander prezrt pri imenovanju za »poveljnika invazije«, zbudilo začudenje v Ameriki, kjer smatrajo Alexanderja za največjega stratega zapadnih sil poroča »Stockholms Tidningen«. List tudi poroča, da v Londonu precej razpravljajo o raznih imenovanjih. Določitev Montgomeryja za poveljnika britanskih invazijskih čet je presenetila. Podobno je učinkovalo tudi imenovanje Melitanda Wiltona za Eisenhowerovega naslednika kot poveljnika v Sredozemlju.

Spremembe v poveljništvu kanadskih čet

Amsterdam, 27. dec. DNB. Reuter javlja, da je bil generalni poročnik Andrew Mac Naughton iz zdravstvenih razlogov odstavljen kot vrhovni poveljnik 1. kanadske armade v Angliji. Generalni poročnik Kenneth Stuart, šef kanadskega generalnega štaba je postal šef kanadskega glavnega poveljništva v Londonu in do imenovanja Mac Naughtonovega naslednika 1. kanadske armade.

Od dne do dne se večajo potrebe. Darujte zato čimprej za Zimsko pomoč!

Težki, izprememb polni boji na področju pri Žitomiru

Pri Vitebsku se nadaljuje obrambna bitka z nezmanjšano silovitostjo — Junaški boj oklopnice »Scharnhorst«

Führerjev glavni stan, 27. dec. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja: Pri nikopoljskem mostišču in južnozapadno od Dnepropetrovska so bili zavrnjeni sovražniški napadi.

Na področju pri Žitomiru so bili vrženi v bitko novi močni oddelki sovjetske pehote in oklopnikov. Težki in izprememb polni boji še trajajo.

Severnozapadno od Rečice smo z lastnim napadom kljub trdovratnemu sovražnikovu odporu nadalje pridobili na ozemlju.

Pri Vitebsku se obrambna bitka nadaljuje z nezmanjšano silovitostjo. Poizkusi sovražnikovih proderov so se tudi včeraj izjalovili. Nekaj vdorov je bilo zajezjenih. Sovjetski napadalni klini so bili s protinapadom vrženi nazaj. Pri tem je izgubil sovražnik 40 oklopnikov.

V obrambnih bojih južnozapadno od Dnepropetrovska se je posebno odlikoval berlinsko-brandenburški 477. grenadirski

polk pod poveljstvom polkovnika Maaraus.

Na južnoitalijanskem bojišču je izvršil sovražnik včeraj le nekaj posameznih brezuspešnih sunkov. Težki poulični boji v mestu Ortoni še vedno trajajo.

Ob dalmatinski obali je bil otok Korčula očiščen komunističnih tolp. Pri tem so naše čete v budih bojih uničile nad 500 tolovajev ter so zaplenile več topov, številno orožje, municijo in male ladje.

26. decembra je oddelk nemških pomorskih edinic pod vodstvom kontradmirala Beya napadel na Severnem morju v Sovjet, zvezo namenjeno ladijsko spremljavo, ki ji je skupno s spremljevalnimi zaščitnimi edinicami zadal težke izgube. V dolgotrajnih bojih z mnogo nadmočnim angleškim brodom se je po junaškem boju, v katerem je sestrelila poslednje grane, potopila oklopnica »Scharnhorst«, ki je poveljeval kapitan bojne ladje Hintze.

Pričetek zimske bitke pri Vitebsku

Berlin, 27. dec. DNB. Cilj, ki so si ga zastavili boljševiki z zavzetjem Vitebska, je star že skoraj dva meseca. Prvi z izredno topniško in pehotno močjo izvedeni napadi so se začeli z nenadoma nastopivšim obdobjem blata ob koncu novembra ter so se končali po dveh tednih z velikim in pomembnim nemškim obrambnim uspehom. Kljub nepojmljivo težkim in krvavim izgubam niso mogli boljševiki udarni oddelki in polki doseči nikakih uspehov v roku, ki jim ga je postavila Moskva.

Te dni se je bitka za hudo napadeno in že pozimi l. 1942. v žarišču bojov ležala ozemlja vzhodno od Vitebska znova razplamela z vsi silo. Deloma sliči ta obrambna bitka obremenim bitkam prve zime na vzhodu. Boljševiki bobnači ogenj na nemške postojanke se je pričel zgdati zjutraj v mraku, ki je v razmerju s prejšnjimi tedni zelo narasel, ob hudi burji z vzhoda in na trdnem zaledenjenih tleh. V nemških postojankah soje v glavnem isti vojski, ki so prestali že prvo obrambno bitko vzhodno od Vitebska ter si zato prid-bili največjo slavo. Po hudi živčni napetosti zaradi sovjetskega topniškega ognja je sledil množični napad boljševikov, ki so deloma napadali v tako gostih valovih, da je izgledalo, kakor da ho-

dejo navaliti, premagati in uničiti nemške postojanke ter končati to, kar je pričelo že topništvo. Dočim so se granadirji v srditih bojih z največjo zagrizenostjo unirali za vsak meter, so potem, ko je bila znana smer sovjetskega sunka, nastopili oklopniki udarni topovi in samopremikajoče se lafete, ki niso dajale granadirjem le moralne in bojne podpore, temveč so napadale predvsem sovjetske oklopniške tla »T 34«. Kjer koli so se pojavili nemški bojni vozovi, se je očitno pokazala prem-č nemškega orožja, ki je zadalo sovražniku težke izgube. Saj sta dva četi »Tigrove« v enem dnevu sestrelili 21 boljševičskih oklopnikov in sta na ta način znatno oslabilo sovjetski sunek, naperjen v bok nemških postojank.

Tudi v tej obrambni bitki vzhodno od Vitebska nosi poleg gibljive težkega orožja in sijajno streljajočega topništva granadir glavno breme vseh bojov, ker je najbolj izpostavljen vsem nevarnostim boja. Če nastanejo luknje in vdori in če jih oklopniki ter udarni topovi zajezijo, so vendar šele takrat zaprte, ko zasede granadir v svoji, od bojev porumeneli obleki, ta kos ozemlja z voljo, da ga bo branil in držal do zadnjega.

341 sovjetskih oklopnikov uničenih pri Vitebsku in Nevlju

Berlin, 26. dec. DNB. Izredno težki obrambni boji nemških vojakov na področju pri Vitebsku so 24. decembra nadaljevali z nezmanjšano silovitostjo. Sedaj trajajo že celih 14 dni. Sovražnik je vedno znova podvzimal svoje napade s tako veliko uporabo municije, kakor še nikoli doslej v tem obdobju ter je metal proti nemškim postojankam dan in noč velike pehotne in oklopniske sile. Na napadajoče valove pa se je iz nemških strelskih jarkov in baterijskih postojank, ki so bili razdejani zaradi sovražnih granat, vsipal tako uničujoč ogenj, da so imeli izredno visoke krvave izgube.

Posebno velike človeške in stvarne žrtve so utrpelo sovjetske čete zaradi obstreljevanja njihovih zbirališč po nemških močnarih. Boljševiki so izgubili velike količine oklopnikov, navadnih ter protitankovskih topov vseh vrst. 24. decembra se je dvignilo število v teh bojih sestreljenih sovjetskih bojnih voz na 328; 124 jih je bilo sestreljenih v treh dneh samo v odseku ene same saške pehotne divizije, 47 nadaljnjih je v istem času skupno z 62 topovi postalo plen nekega tankovskega oddelka. Pri teh uspehih se je nemški vojak posebno izkazal kot samostojen borec.

Vzhodno od Vitebska so polkušali boljševiki uničiti nemške postojanke z močnim oklopnim napadom. Na neki višini pred postojankami je bil postavljen nemški protitankovski top, čigar posadka je bila deloma že ubita ali ranjena. Ko so napadli trije sovjetski tanki, je skočil k topu neki podčastnik. Čeprav kot pripadnik oddelka metalcev plamenov ni bil izjolan kot protitankovski topničar, se je spustil v boj s sovražnimi oklopniki. Hladnokrvno jim je pustil, da so se približali na razdaljo 300 metrov ter je potem vse tri sestrelil prav v kratkih presledkih. Kmalu nato je opazil v daljavi kakih 1200 metrov še tri sovjetske oklop-nike. Čeprav so ga obstreljevali, je obrnil na nje svoj protitankovski top in je vse tri tako poskočeval, da se niso mogli premikati ter da jih je pozneje uspelo popolnoma uničiti. Ko je kasneje napadla še boljševiška pehota, je podčastnik nanje streljal s svojim protitankovskim topom. S svojim dobro merjenim ognjem je zadal boljševikom težke izgube ter je preprečil sovražnikov polzkus prodira. Sovjetskim tankom, ki so skušali drugod napasti, so se postavili v bran vojski gradbenih čet. Napadli so oklopniške. Med bojem je en jeklen kolos obtičal v močvirju. Ko so se mu približali nemški vojski, je boljševiška posadka izstopila ter se predala, gradbene čete pa so zaplenile oklopnik.

Enako kakor v tem odseku, so nemške granadirje, ki morajo nositi glavno breme teh bojov, tudi vsepovedno drugod uspešno podpirali vojski vseh drugih vrst orožja.

Berlin, 26. dec. DNB. Izmed 341 sovjetskih oklopnikov, ki jih je sovražnik izgubil na področju Vitebsk—Nevlju, jih je bilo 270 uničenih že od 13. do 21. decembra. Ker je poleg tega izgubil tudi nad 10.000 mož, je njegova napadalnost časno nekoliko popustila, dokler ni v četrtek po dovozu svežih čet znova vzplamtel. V 30

dnevih, nad vse težkih obrambnih bojih, so nemški granadirji uspešno opravili vse odrejane naloge. Oklopniki sunki, pehotni napadi in druga bojna dejanja sovjetskih čet so se n glo menjavala z nemškimi protisunkami. Zgledna je bila n. pr. obramba nekega nemškega oporišča, ki je predstavljalo ključ obrambe važne železniške zveze in ki so ga sovjetske čete napadle z močnimi silami. Da bi presentili nemške granadirje, so napadle brez topniške priprave, toda temeljito so se zmotili. S točnostjo ure je delovala nemška obramba, strojnica so kotle vrste sovražnikov, eno za drugo. Malo nemško posadko je napadel kar cel sovjetski bataljon, stotine napadajočih boljševikov pa so bile s pomočjo topništva prisiljene k tlom, še preden so se mogle približati žičnim oviram ter so se morale končno umakniti pod zaščito umetne megle.

Čez 4 ure so znova prišle, to pot po silovitih pripravi topništva in metalcev min. Bile so ponovno obče. One boljševike, ki so se približali železniškemu tiru, so zadelo kroge nemških ostrostrelcev. Po tretjem brezuspešnem napadu je imela posadka toga oporišča mir. Njena edina izguba sta bila dva ranjena. Pred postojanko je obležalo nad 50 mrtvih boljševikov.

Boj proti severozapadu je bil težičše bojov ob izpostavljenem klinu nemških postojank. Dan in noč so navaljevale močne pehotne in oklopniske boljševiške sile posebno proti odseku dveh rensko-vestfalskih grenadirskih bataljonov. Kljub hudemu ogražanju niso granadirji odstopili niti vo-

Božična deklaracija

Če upoštevamo čas, v katerem so najvidnejši predstavniki slovenskega naroda podali svojo jasno in nedvoumno izjavo o uničujočem komunističnem delovanju, obenem pa določili dolžnosti in naloge vsakega poštenega Slovenca v teh težkih dneh, lahko mirno označimo spomenico izročeno prezidentu pokrajinske uprave, za pravo deklaracijo slovenskega naroda v tej vojni. Dovolj je, ako v tej zvezi opozorimo samo na nekatere misli, ki bodo prešle v zgodovino kot kleno in realistično spoznanje, ki ga je izpovedal naš mali narod, ko je šlo za njegovo usodo ne le za en sam trenutek, temveč za desetletja in morda stoletja.

Iz spoznanja, ki mu danes nihče ne more ugovarjati, da tira namreč komunizem našo zemljo in naš narod v nesrečo, ko pobija naše rojake, požiga slovenske domove, tepta vse naše narodne in verske vrednote ter nas s svojim zločinskim delom tira na rob propada, vstaja za vse poštene Slovence, ki ljubijo svojo zemljo in svoj rod, nujna dolžnost: »Po bojih in človeških stvareh smo dolžni na kakršnih koli način sebe ohraniti... (ut samoohranitve in koraisti naroda so v tej usodni uri naš zakon!

Tako je slovenski narod po svojih najvidnejših predstavnikih ob tri četrti na dan jasno in pred vsem svetom izpovedal svojo vero v vse in voljo trdnosti, da hoče svobodno živeti v družbi evropskih narodov, ne pa se kakor koli žrtvovati za lastne protinacionalne komunizma, ki jih nikdar ne more sprejeti za svoje, še najmanj v tej vojni, v kateri se vsak narod bori predvsem za svoj lastni obstoj. In prav zato združuje slovenski narod to svojo narodno izpoved s prototom »proti vsakomur, doma ali kjer koli v svetu, proti posameznikom in narodom, ki podpirajo zločinski komunizem.«

Ko bo jutri zgodovina presojala za vsak narod posebej odgovornost posameznikov in narodne skupnosti za življenje in razvoj lastnega naroda, se bo ob spomenici najvidnejših predstavnikov slovenskega naroda, izdanih za Božič 1943, postavila kot ob enem izredno najpomembnejši dokumentov, ki izpričujejo trdnost in neomajno vero v življenje in razvoj našega slovenskega naroda, vztrajnost v vrtnice doletja največje in najstokrožne naše svetovne vojne. Zgodovinski bodo nepristransko ugotovili in ocenili dejstva, da se je sredi največjega uničevanja vseh najvišjih človeških vrednot, ki ga je med vojno vbrzo zanesel med nas barbarični boljševizem, nšel krog najboljših sinov tega malega naroda, ki je proti temu odločno dvignil svoj glas in iz zmote strasne državljanske vojne pokazal narodu novo pot, pot v življenje in napredek, ne pa pot v pogin in smrt.

Ta bo tedaj na tobitni zgodovine najzgovornija manifestacija vseh združenih narodnih sil za samoohranitev proti vsem razdiralnim in uničujočim silam, to bo tedaj najbolj jasn izraz našega neugnanega hotenja po uveljavljenju vsega pozitivnega in konstruktivnega v naši narodni skupnosti. In zgodovinar bo zapisal, da je v enem izmed najbolj usodnih in kritičnih trenutkov v naši zgodovini, ko je usoda našega naroda vvela na tenki niti, pod vplivom pravih narodnih vodnikov vstal ves narod kot en sam mož, da si tudi po tej vojni vinski zagotovi svoj obstoj, svoj napredek in razvoj. Spomenica, ki so jo predstavniki vseh panog našega narodnega življenja tik pred Božičem izročili prezidentu Ljubljanske pokrajine, bo označena kot trden mejnik na meji med borbo slovenskega naroda s smrtno in njegovim odločnim hotenjem po življenju. V zgodovino našega naroda bo prešla ta božična deklaracija kot deklaracija vere v našo bodočnost — mimo vseh tegob današnjih dni, deklaracija resničnih slovenskih življenjskih interesov našega naroda — proti vsem mednarodnim komunističnim slepilom.

Tedaj bo prav gotovo marsikateri izmed naših sodobnikov iskal zamen pod to deklaracijo tudi svoj podpis, dočim bodo vsi današnji podpisniki z zadoščanjem zrlí nazaj na Božič 1943, ko so tudi s svojim imenom podkrepili besede, ki naj našemu prežukšenemu in po krivdi lastnih bratov, pripadnikov mednarodnega komunizma, tako trpečemu narodu pokažejo pravo in edino mogočo pot v našo skupno boljšo bodočnost!

ška ozemlja, pač pa so sestrelili 16 oklopnikov in so sovražniku deloma v bojih iz bližine zadali zelo visoke krvave izgube.

Präsident general Rupnik besuchte zu Weihnachten die verwundeten Soldaten im Spital zu Studenece

Predsednik general Rupnik je za Božič obiskal ranjene vojake v bolnici na Studencu

Besonders lange verweilte der Präsident im herzlichen Gespräche bei den Gottscheer Helden, den in treuer Kameradschaft vereinten deutschen Soldaten und slowenischen Landeswehrmännern. Er begrüßte und beschenkte jeden einzelnen von ihnen.

(Siehe Bericht auf Seite 2!)

Posebno dolgo se je g. prezident pomudil v prisrčenem razgovoru s kočevskimi junaki, v zvestem tovarištvu združenimi nemškimi vojaki in slovenskimi domobranci. Pozdravil in obdaroval je vsakega posameznika med njimi.

(Glej poročilo na 2. strani!)

Božičnica ranjenih domobrancev in beguncev

Prezident general Rupnik in ga. soproga med ranjenimi domobranci — Ga. prezidentova in hčerka v splošni bolnici

Na sveti dan je obiskal g. prezident general Leon Rupnik svoje ranjene domobrancelje v bolnici na Studencu. Ob 14 se je pripeljal v avtomobilu z gospo soprogo in s hčerko gospo Suvajdžičev ter spremstvom, v katerem je bil tudi poveljnik Slovenskega domobranstva podpolkovnik Krenner z gospo.

Po pozdravu s prisotnimi, med katerimi so bili gg. šef-zdravnik Slovenskega domobranstva dr. Grapar in verski referent v organizacijskem štabu kurat Križar ter skupina gospodov in gospos, ki so pod pokroviteljstvom gospe Rupnikove pripravili to lepo proslavitev pripadnikom našega domobranstva in žrtvam brezbožnega komunizma, se je g. prezident s spremstvom napotil v prvo bolnišnico sobo. Pozdravil je ranjence ter jim voščil srečen in vesel božič, nakar jih je osebno obdaroval, pri čemer so mu pomagale ga. soproga in hčerka, ga. Krennerjeva ter mlajša dekleta. Prezident je podal roko vsakemu ranjencu, se zanimal za njegovo zdravje in za okoliščine, v katerih je bil ranjen. Zivahno se je pogovarjal s svojimi fanti.

Vsak ranjenec je prejel zavitek z božičnimi dobrotami, steklenice vina ter nešteto drobnih stvari, ki so vojaku potrebne. Poleg vsega tega je prejel vsak ranjenec prezidentovo fotografijo, na kateri je bilo posvetilo: »Hrabremu slovenskemu domobranci generalu Rupniku«. Prav tako se je zanimal za vsakega svojega vojaka posebej poveljnik podpolkovnik Krenner.

Med kočevskimi junaki

Vzdušje iskrenega zaupanja med preprostimi in junaškimi slovenskim borcem-vojakom in osebnostjo, ki je v najkritičnejšem trenutku energično pokazala našemu narodu pot, po kateri bo mogel s poštenim delom, značajno opredeljevanjem ter prirojenimi borbenostjo kreniti v boljšo bodočnost, je dosegel svoj vrhunec v sobi, v kateri so bili zbrani kočevski ranjenci.

Laže ranjeni so sprejeli g. prezidenta strumno postrojeno. Na prezidenta pozdrav je sledil njihov gromki odgovor. Po voščilu je sledilo obdarovanje kočevskih junakov, slovenskih domobrancev in pripadnikov nemške vojske, vzornih bojnih tovarišev, ki niso hoteli zapustiti naših borcev kljub komunističnim ponudbam, da lahko nemoteno in neovirano odidejo, če prepuščajo naše ljudi njihovi bratovski sili. Ta junaška, tovariška in častna gesta namškega vojaka je ogromnega pomena za vso protikomunistično borbo v Sloveniji. Dokazuje našim borcem in Slovencem sploh, da je doba izdajalskega pakiranja cesarske italijanske vojske s komunisti le epizoda preteklosti, ki se je morala umakniti novemu času, ki pozna le en cilj: iskreno borbo proti komunizmu, in le eno geslo: tovarštvo.

Pri odhodu se je ranjenec-domobranci v imenu tovarišev zahvalil svojemu generalu za obisk in obdarovanje ter mu je želel blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto. Prihujljeni general je mlademu fantu krepko stisnil roko ter nadaljeval s svojim obhodom.

„Naše zmage si želimo!“

V sosednji sobi je ležal med drugimi bolniki domobranci-ranjenci. Ko so ga obdarovali dekleta, je želel videti še svojega generala. G. prezident je prav rade volje stopil še do tega junaka, stisnil mu je roko, se pozanimal za njegovo zdravje ter ga vprašal, če si želi morda kaj posebnega.

G. general je prejel od ranjenega borca nepričakovano, a vprav domobranci odgovor: »Samo naše zmage si želimo, gospod general!«. Nakar mu je prezident odvrnil: »Zmagali bomo, ker v zmago verujemo!«

S prepričevalnimi besedami je bodril g. prezident svoje vojake, ki so žarečih lic in z vedrim pogledom spremljali vsako njegovo besedo in vsako njegovo kretnjo.

Božični prazniki v Cukrarni

Tudi v Cukrarni so imeli lep božič. Na sveti večer je bila božičnica. V okusno prirejeni dvorani je vladalo svečano razpoloženje. Ta večer so se zbrali vsi, ki prejemajo hrano od podpornega odbora za Ljubljano — tudi oni iz jedilnice v Šiški in Trnovem — kot velika družina v Cukrarni. V sprednji steni so postavljene jaslice, ki veselo ozivljajo prostor. Ob 5 so prišli predsednik odbora Velikonja, župnik Dodič, vodja pisarne prof. Kutin, ekonom Trebše referentka za kuhinjo ga. prof. Grilova in hčerka uslužbenstva.

Predsednik jim je izročil pozdrave gospoda prezidenta diviz generala Leona Rupnika in odbora. V svojem kratkem nagovoru — žal ga zaradi pije prostora ne moremo prinesiti v celoti — je pripomnil, da so ljudje tisti, ki hočejo, da se dajo o dobrodelnosti pojasniti, zato jo mora omeniti, ker se sam dobro zaveda pregovora: Naj ne ve levica, kaj je desnica! V svojem nagovoru je dejal: »... če sta samo dva, ki bosta doumela našo čisto namero pri delu za siromake, bomo za vse delo bogato, bogato poplačani.« Voščil jim je od srca: Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!

Odgovoril mu je v lepem nagovoru podpiranec g. Perko Poudaril je nesrečo brezdomcev, ki brez družine in domačega krova bivajo pod tujo streho in sedajo za tujo mizo. Zahvalil se je gospodu prezidentu, odboru in uslužbenostem za njihovo skrb ter jim zagotovil hvalečnost in zahvale vseh. Prosil je, naj se njihova topla zahvala tolaži tudi gospodu prezidentu.

Nato je imel kratek božični govor tajnik škofjske dobrodelne pisarne g. župnik Dodič, ki je — sam begunec — v svojem govoru obujal navzočim spomine na iselce in kazal na Kristusa kot srčnega in velikega socialnega reformatora. Pobjal je mnenje, da more priti še kdo, ki bo mogel prinesiti boljšo prihodnost družbe. Nazadnje je dal svoj recept za one, ki trpe pomanjkanje in stisko: »Pomaga jim v svoji stiski, da jih je mnogo, ki se jim gori slabše!«. Končal je s tem, da je razdelil

Ga. prezidentova in hčerka v splošni bolnici

Avtomobili so odbrzeli nazaj proti mestu. Soproga g. prezidenta in hčerka ga. Suvajdžičeva sta se podali s spremstvom mladine, ki je sodelovala pri akciji za božično obdarovanje najbolj prizadetih in preizkušenih Slovencev beguncev, v splošno bolnico na oddelek za vojne poškodovance, kjer ju je sprejel ravnatelj bolnice g. dr. Frlan.

V izbranih besedah je pozdravil go. prezidentovo v svojem imenu in v imenu zdravnikov in vseh bolnikov. Zahvalil se ji je za materinsko skrb ter sočutno razumevanje potreb najbolj prizadetih, vojnih poškodovancev, žrtv komunističnega bratomorilnega divjanja. Prosil jo je, naj tolaži g. prezidenta generalu Rupniku njegovo vdanost kakor tudi vdanost svojih kolegov zdravnikov.

Na pozdravne besede je ga. prezidentova odgovorila kratko in preprosto, da bo še nadalje po svojih najboljših močeh delala za omiljenje bede in nesreče, v katero je padel naš narod. Zagotovila je tudi vso možno pomoč g. prezidenta.

»V prvi vrsti pa se je treba zahvaliti, je zaključila ga. prezidentova »za to božično vsem zavednim posameznikom in tvečnikom, ki so se s svojimi prostovoljnimi prispevki tako hvale vredno odzvali pozivu, naj pomagajo svojim potrebnim rojakom. In naposled zahvaliti se je treba mladini, ki je rade volje žrtvovala mnogo ur za pripravo te božičnice.«

Ga. prezidentova se je nato podala od postelje do postelje, se ljubeznivo in z materinskim razumevanjem pogovarjala z bolnicami in bolniki ter jih obdarovala. Posebno dolgo se je mudila ob postelji komaj štirinajstletnega Ivančka iz Mlake pri Kočevju, ki so ga bado-levski »junaki« skupaj z njegovo babico odtrgali od doma. Po smrti babice, ki je one mogla na Rabu, je Ivanček ostal sam in že tri leta ne ve za usodo svojih staršev. Nedožne mu, a kljub temu tako neusmiljeno prizadeto mu Ivančku je bila zagotovljena vsa možna pomoč.

Obisk v stroški bolnici

V spremstvu ravnatelja dr. Frlana se je ga. prezidentova nato podala na otroški oddelek, kjer so malčki s široko razprtimi očmi in nemem občudovanju gledali božično igrico, ki so jo ljubko predvajali starejši fanti in punčke. Ganljivo je bil pogled na malčke, ki so sanjano gledali in prisluskovali zvokom božičnih pesmi, stiskajoč ves čas k sebi z drobnimi ročicami svoja darila.

Po končanem nastopu, ko se je razleglo dolgotrajno odobravanje najdobrejših a tudi odraslih gledalcev, se je ga. prezidentova zahvalila za ljubeznivo vodstvo upravnika dr. Frlana ter skromnim in poživljajm m krušnim mamicam teh bolnih malčkov, če sestram, za ves njihov nepoplačljivi trud in skrb.

Pobuda ga. prezidentove, ki je s svojo božično akcijo stopila ob stran vsem onim našim poživljajm slovenskim ženam, ki neumorno skrb in delajo za lajšanje gorja svojih bednih rojakov, nam je zopet svetel primer one poslanstva, ki je po našem prepričanju edino dostojno in vredno slovenske žene. materinska skrb in ljubezen do vseh, ki so potrebni pomoči in zaščite.

Nedvomno bo ta poživljajm zgled prikladal k aktivnemu delu za lajšanje gorja našega trnečnega naroda še vse one slovenske žene in dekleta, ki sedaj še stojijo ob strani.

Prepričani smo, da bodo naše matere, dekleta in žene znale s svojim poživljajm delom za slovensko akupnost odločno odgovoriti tistim, ki ne vidijo poslanstva naše žene v ljubezni in usmiljenju, temveč v širjenju gorja, bodisi z orožjem in roki, bodisi drugače.

Vsaka slovenska žena, ki je v predvojnem času delala v dobrodelnih organizacijah, mora danes delati še aktivneje, ko so vendar danes potrebe in številne pomoči potrebnih rojakov neprimerno narasle.

vsem navzočim dr. Snojevo knjigo: »Jezus Kristus«.

Med večerjo, ki je bila obilna in okusna, je prepeval in igral zbor dijakov Marijančnikov božične pesmi. S čajem se je končal ta večer v veliko zadovoljstvo navzočih.

Obisk prezidenta gen. Rupnika

Na božič sam je posetil Cukrarno gospod prezident diviz general Leon Rupnik v spremstvu načelnika Pokrajinske uprave Kosja in predsednika Pokrajinskega podpornega zbora dr. Alujevca. Predsednik odbora g. pokrajinski svetnik Velikonja jih je pozdravil, predstavil ekonomu Trebšetu, upravitelja Lovrečiča in referentko za kuhinjo go. prof. Grilovo. Gospod prezident se je zanimal za kuhinjo, ogledal si je spalnice, kjer je obdaril malega ciganka, naročil, naj se slabše občutenim prekrbi obleka, ter nato stopil v jedilnico, kjer je presenetil podpirance, ki so se — nad 180 po številu — tam zbrali.

Predsednik odbora ga je pozdravil s kratkimi besedami, zahvalil se mu za obisk, izročil čestitke podpirancev ter omenil, da podpiranci razumejo težave, ki jih ima g. prezident s prehrano take množice. Posebej se mu je še zahvalil za tako izdatno zimsko pomoč.

Gospod prezident je naslovil na zbrane te besede: »Zahvaljujem se vam za čestitke za vsi voščili blagoslovljene praznike. Prišel sem, da to storim, kajti moja srčna zahteva v teh težkih dneh je, da vam pokažem kako toplo mislimo na Vas in razmišljamo — predvsem g. Velikonja — kako bi po svojih močeh vse olajšali, kar je človeku neprijetnega. Želim, da se počutite kakor povabljeni gostje dobrih ljudi. Kakor moji gostje. Bog žegnajte!«

G. ekonom Trebše pa je opozoril na težave, ki jih ima podporni odbor z jedilnico, ker je navezan samo na živilske nakaznice in je brez vsake druge svoje okoliščine. Gospod prezident je odredil svoj ekvizičarji policija in domobranci, da bo vse zaplenjeno blago, na razpolago tej kuhinji.

Zahvalila se mu je v kratkih besedah ga.

Izredni nabavni prispevek

Po odredbi gospoda prezidenta je izplačati izredni nabavni prispevek, odobren z okrožnico z dne 18. decembra 1943, I. štev. 4515-1, tudi rodbinam vojnih ujetnikov po oni skupini, v katero vojni ujetnik spada.

Srditi boji na levem krilu italijanskega bojišča

Berlin, 27. dec. DNB. Na južnoitalijanskem bojišču so bili večji boji le na levem krilu. Težičje bilo znova v odseku 1, padalske divizije, ki je bila omenjena v vojnem poročilu dne 24. decembra. V hudih bojih pri Ortoni je sovražnik uspel, da je po ponovnih krvavih preprečenih napadih 24. decembra zvečer vdrl v južni del mesta. Vso noč so se razvijali srđiti polnični boji, ki so se nadaljevali 25. decembra zjutraj od hiše do hiše. Popoldne je sovražnik znova poizkušal, da bi z udarnimi četami in z oklopnimi vdrl v severni del Ortone, padali pa so Britance vsakokrat vrgli zopet nazaj in so držali severni del mesta kljub številčno zelo veliki premoči sovražnika. Tudi malo vasi Villa Grande je sovražnik po močni topniški pripravi večkrat napadel, a je bil krvavo odbit. Kraj je ostal po hudih, izpremenljajm polnih bojih v posesti junaških nemških padalcev.

Nekako sredi med Ortono in Villo Grande je Britancem z nadmočnimi četami ter z oklopnimi in topniško podporo z velikimi izgubami uspešno zasteli dve višini na obeh straneh malega kraja Villa San Nicola. S protisunkom je bil sovražnik pregnan z višine severno od kraja, naselje samo pa je ostalo trdno v nemški possti.

Epidemija legarja v Neaplju

Zeneva, 26. decembra. Angleška poročevalska služba javlja, da je v Neaplju izbruhnila epidemija legarja. Da bi preprečili nadaljnje razširjenje, je bilo odredjeno, da ne sme v mesto nihče, kdor tam stalno ne stanuje.

Iz Londona javljajo nadalje, da doslej ni zbolel še noben britanski ali ameriški vojak. To dokazuje, da je epidemija posledica pomanjkljivega skrbstva angloameriških zasedbenih oblasti za italijansko civilno prebivalstvo. Ko sta podpisala izdajalca Badoglio in Viktor Emanuel brezpopojno kapitulacijo, so obljubovali Italiji pričetek zlate dobe, zaslepljenost pa je trajala le nekaj dni. Italijanski narod je moral sprejeti na svoje rame vse posledice nezvestobe te kraljevske klike. K izgubi časti in hlapčevstvu so prišle še mnogo večje težave, kakor jih je kdajkoli moral prenašati. Obljubovali so mu dovoz živil, v resnici pa je sledilo zmanjšanje krušnih obrokov. Govorili so o svobodi, delavci južnoitalijanskih pokrajin pa so bili kot sužnji odvdeni v angleške in ameriške rudnike. Pravilo so o novi dobi ter o odveki cele ladie otrok v Sovjetsko zvezo. Sedaj pa je dobil svet nov dokaz, da Anglomericanci izdani na ozemljih, ki so jih zasedli, tako zanemarjajo, da so se pričele širiti epidemije. Nezvestoba in hinavščina sta imeli redkokdaj tako grozne posledice. London in Washington sta znova dokazala, da se bojujejo predvsem proti civilnemu prebivalstvu.

Divjanje ameriške policije na Siciliji

Rim, 26. dec. DNB. Rimski radio poroča o neverjetni surovosti ameriških policijskih čet na Siciliji. Nekaj sicilski kmet, po imenu Giovanni Nicosi iz mestinske okolice, ni dovolil, da bi njegove otroke v starosti 10, 9 in 7 let odvlekli v bolševiški pekel. Zato se je pojavila pri njem patrola ameriških vojakov, ki je hotela odpeljati Nicosijeve otroke. Ko je obupani oče hotel s puško v roki preprečiti vojakom vstop v hišo, so jo Američani obkolili in zajeli vse družino. Kmet njegova žena in najstarejši sin so bili od razjarjenih Američanov na mesto ustreljeni. Hiša je bila zažarana, tri najmlajše otroke pa so voaki odvlekli s seboj, da bi jih uvrstili v transport italijanskih otrok, ki bo poslan v Sovjetsko zvezo.

Potopljena ameriška podmornica

Zeneva, 25. dec. DNB. Ameriška podmornica »Grayling« je izgubljena, je po Reuterjev vesti objavilo mornariško ministrstvo v Washingtonu. Ladja je bila izročena v službo šele 3. januarja l. 1941 ter je izpodirala 1.475 ton. Bila je torj ena izmed največjih in najmodernejših ameriških podmornic.

Veliki japonski letalski uspehi

Tokio, 26. dec. (Vzhodnazijska služba DNB) Japonski glavni stan je objavil v soboto: Mornariško letalstvo je v petek zjutraj bombardiral sovražne postojanke pri rtu Markusu in na otoku Pileo ter je povzročilo ponekod hude eksplozije in velike požare.

V petek zjutraj so napadle mornariške letalske sile tudi 135 sovražnih letal, ki se skušala napasti Rabaul, ter sestrelile 58 sovražnih letal. Japonske izgube znašale 6 letal, ki se še niso vrnila na svoja oporišča.

Portugalska pogajanja z Japonsko

Amsterdam, 24. dec. DNB. Reuter trdi, da sta portugalski državni predsednik Salazar in japonski poslanik v Lizboni razpravljala o portugalski zahtevi po takojšnji umaknitvi japonskih čet z otoka Timorja.

Položaj v Indiji še vedno napet

Bangkok, 26. dec. DNB. Indijska poročevalska služba javlja iz Delhija, da je notranje ministrstvo indijske vlade kljub zahtevi indijskih listov odklonilo izpustitev Gandijeve žene na svobodo. Član inozemskih indijske vlade Khare je v petek izjavil, da se politični položaj v Indiji ni zboljšal in da ni nikakega znaka, da bi se politične stranke lahko sporazumele z angleško vlado v Indiji.

Cimpermanova, Nato je ukazal, naj se mu prične jed v pokušnju. Pohvalil je kuharce, da so skuhale tako okusno Potem pa je obšel vse mize, segal v roke ljudem, sprejel in vračal čestitke posameznikov, zanimal se za njihove razmere in obljubljal pomoč v obliki meri.

Gospodarstvo

Tudi Anglija bo pričela izdelovati umetni kavčuk

Po vesteh, ki prihajajo iz Londona, bo Anglija v letošnjem letu skoro do kraja potrošila vse svoje rezerve naravnega kavčuka in je sedaj v težavnem položaju glede oskrbe s to valžno surovino. V angleških gospodarskih krogih so pred vojno zastopali stališče, da so proizvodnja stroški umetnega kavčuka tako veliki, da v normalnih razmerah ni možna konkurenca nasproti naravnemu kavčuku. Proizvodno umetnega kavčuka so še pred enim letom smatrali v Angliji kot vojni pojav in so napovedovali, da bodo morala podjetja za proizvodnjo umetnega kavčuka po vojni ustaviti obratovanje, ker bo na razpolago cenen naravni kavčuk. To svoje stališče je Anglija še lani vzdrževala, navzlic temu, da so v Zedinjenih državah že pričeli graditi številne tvornice za umetni kavčuk. Ze takrat so se oglašili številni kritiki, ki so vladi delali očitke, češ da prepušča Američanom možnost razvoja te nove industrijske panoge, kar se bo po vojni maševalo. Šele nedavno se je končalo tudi Anglija odločila pričeti s proizvodnjo umetnega kavčuka. Minister za vojno proizvodnjo Lyttleton je te dni izjavil, da je neka angleška družba kupila ameriško licenco za proizvodnjo umetnega kavčuka.

Ustanovitev tvornic za umetni kavčuk so v Angliji precej ovirali bivši lastniki plantaž kavčukovega drevesa v Vzhodni Aziji, ki so se bali konkurence in so računali z zopetnim zavojevanjem Malaje in Nizozemske Indije. Oni so bili tisti, ki so v širokih krogih Anglije širili naziranje, da so proizvodnja stroški umetnega kavčuka previsoki, čeprav so cene za umetni kavčuk ravno v zadnjem letu v Zedinjenih državah precej nazadovale.

Po izgubi vzhodnoazijskih proizvodnih dežel za naravni kavčuk je bila Anglija glede dobave kavčuka navezana zgolj na Cejlon, ki je pred vojno zavzemal v proizvodnji kavčuka tretje mesto. Angleži so proizvodnjo Cejlona do skrajnosti povečali, četudi na škodo razvoja samih nasadov kavčukovega drevesa. V letu 1943. računajo, da bo Cejlon dal okrog 110.000 ton kavčuka, Indija sama pa bo do konca letošnjega leta izvozila največ 20.000 ton kavčuka. V ostalih dominionih zadošča proizvodnja kavčuka le za domače potrebe. Možnosti uvoza kavčuka iz drugih dežel v Anglijo pa so zelo omejene. Uvoz umetnega kavčuka iz Zedinjenih držav tudi ne bo mogel biti velik, ker so Zedinjene države same v stiski za kavčuk in je doslej prišlo v Anglijo le nekaj tisoč ton umetnega kavčuka za poizkusno predelavo.

Proizvodnja umetnega kavčuka v Zedinjenih državah se ceni za letošnje leto na 250.000 ton, potreba pa znaša samo za vojaške svrhe okrog 600.000 ton. Ker računajo v Zedinjenih državah za maksimalnim uvozom 60.000 ton, morajo skoro polovico potrošnje kriti iz zalog, ki pa se bodo ob koncu letošnjega leta skričile na komaj 100.000 ton. Prvo tvornico umetnega kavčuka bo v Angliji zgradila družba British Celanese Ltd. Kapaciteta te tvornice seveda ne bo znatna in bo tvornica prišla v obrat šele prihodnjega leta.

GOSPODARSKE VESTI

— Vlaganje prijav za odmero prispevka za narodnoobrambni sklad za leto 1944. Zaradi pravne odmere prispevka za obrambni sklad morajo predložiti davčni upravi nekočkane prijave vsi možni davčni zavezanci, stari preko 30 let, ki imajo predpis na neposrednih davkih in to samci, oženjeni in vdovci brez otrok. Onim davčnim zavezancem, katerim so otroci pomrli in sledi njim; nobenega otroka, prijavi ni treba vlagati. S kolkom za 6 lir kolkovane prijave mora vložiti tudi: a) oni davčni zavezanci, ki imajo 3 ali več živih zakonskih otrok (zopet 21 let starosti) (v prijavi je navesti imena in rojstne podatke otrok ter mora resničnost podatkov na prijavi potrditi mestno poglavarstvo); b) vsi solastniki hiš vsi komanditisti in javni družabniki. Vsa imena solastnikov ene hiše oziroma vse komanditiste ali javne družabnike ene tvrdke je treba navesti na eni prijavi, na kateri se morajo točno izpolniti vsi stolpci. Kdor ne vložil prijave oziroma vložil nepopolno prijavo, ne bo mogel pozneje osporjati odmere. Prijavo je vložiti v času od 1. do 31. januarja 1944. Prijave vložene po 31. januarju se pr. odmeri obrambnega sklada za leto 1944 ne bodo upoštevale. Tiskovine za prijavo se dobe pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg 5, soba 7, nadst. II.

— Nemški državni dolg. Nemški državni tajnik Reinhardt je pred kratkim v Drazdanih pokazal, v kakšni razmeroma ugodni relaciji stoji financiranje državnih izdatkov na podlagi kreditov v primeri z davčnimi in drugimi državnimi dohodki. To je tem važnejše, ker so v letošnjem letu finančne potrebe države glede na rastoče naloge oboroževalne proizvodnje nadležno narasle. Po reviji »Wirtschaft und Statistik« navajajo nemški listi v tej zvezi najnovejše podatke o stanju nemškega državnega dolga ob koncu septembra t. l. Nemški državni dolg je znašal ob koncu tega meseca 233,2 milijarde mark in je bil v primeri z lanskim septembrom za 6 milijard večji. V septembru je znašala nova zadolžitev le 5,3 milijarde mark naproti 8,5 in 5,7 milijarde mark v prejšnjih dveh mesecih. Manjša zadolžitev v septembru je posledica znatnih davčnih plačil, ki so zapadla v septembru. Mesečna zadolžitev je bila najmanjša v juniju, ko je znašala 4,9 milijarde mark, če izzamemo januar, ko ni bilo nobene zadolžitve in je celotni dolg v tem mesecu celo nekoliko nazadovao. To pa je bilo pripisati znatnim dohodkom, ki jih je imela država v tem mesecu v zvezi z odkupom hišno-najemniškega davka. Hišni posestniki so namreč izkoristili možnost, da z vplačili določenih zneskov za bodoče odkupilo hišno-najemniški davek. Ob koncu septembra t. l. so znašali dolgoročni in srednjeročni državni dolgov 91,9 milijarde mark, krajkoročni 129,7 milijarde mark, ostali pa 3,6 milijarde mark.

— Razmerje med funtom in dolarjem. V pariških finančnih krogih zasledujejo v zadnjem času z zanimanjem razvoj tečaja angleškega funta na raznih črnih borzah. Na podlagi teh neoficijelnih notacij velja danes funt le še 3 dolarjev v primeri s paritetom, ki znaša 4,03 dolarja. Veliko pozornost je vzbudila tudi doletitev nove cene za zlato v Egiptu v višini 363 angleških šilingov nasproti uradnemu tečaju, ki znaša 168 šilingov. Te ugotovitve so tem

značilnejše, glede na okolnost, da se nadaljuje debata med Anglijo in Ameriko glede bodočega razmerja med funtom in dolarjem. Da bi si po vojni olajšali konkurenco na zunanjih trziščih, stremijo Američani v tem, da bi bil tečaj funta čim višji. Ameriški bančniki smatrajo kot najprimernejši tečaj 5 dolarjev za funt in utemeljujejo tako povišanje s tem, da so cene v Ameriki tekom vojne bolj narasle kakor v Angliji. Prodnicijski stroški za vojni material so po teh trditvah v Zedinjenih državah za 50 % višji kakor v Angliji. Taka visoka ocenitev funta pa Angležem ni nič kaj po volji, ker se Angleži dobro zavedajo, da hočejo Američani s takim tečajem le oslabil konkurenčno sposobnost angleške industrije. Ta neskladnost interesov na eni in drugi strani kaže, kako slabi so izgledi za sporazum med Anglijo in Ameriko glede povojne ureditve valute. Kako nepregleden je današnji mednarodni valutni položaj, kaže vrhu tega oslabilen dolarja nasproti švicarskemu franku v svobodnem prometu. Pri uradnem tečaju 4,31 franka za dolar je tečaj za dolarje novčanice v Švici popustil na 2,42 franka, kar je imelo za posledico tudi nazadovanje tečaja ameriških vrednostnih papirjev. Oslabilen dolarja nasproti švicarskemu franku, do katere je prišlo navzlic temu, da leži 80 % vsega monetarnega zlata v Zedinjenih državah, je le tako razumljiva, da ni možnosti za vnovčenje dolarških dobrotmetij v Zedinjenih državah, ker so švicarska dobroimetja v Ameriki blokirana.

Zimska pomoč

Iz pisarne odbora za Zimsko pomoč smo prejeli:

Obveščamo cenjene bralce, da objavljamo imena samo tistih darovalcev, ki so prvi iz svoje stroke, oziroma poklica darovali za Zimsko pomoč. Premoženjski ljubljaničani in trgovci prosimo, da po vseh močeh prispevajo v blagu, perilu ali obutvi za najpotrebnejše. Darove sprejemamo v prostorih Zimske pomoči poleg trgovine Rojine, nasproti Daj-Dama. Urad posluje dopoldne in popoldne.

Za informacije glede Zimske pomoči kličite: 47-71 (int. 44). Prostori Zimske pomoči so v Puceljnjaki ulici 9-I. levo. Darne prispevke pošiljajte po čekovnih polonizah na »Pokrajinski podporni zavezo — Zimska pomoč — č. rač. 16.580«.

Slovenski domobranci so poslali za Zimsko pomoč prispevek 40.825,20 lir. Namesto venca za pok. Karla Preloga je daroval g. Cankar Marjan, krojač, za Zimsko pomoč znesek 50 lir. Gospodinja Kyril Jerica, dijakinja, je darovala za Zimsko pomoč hranilno knjižico, glasečo se na znesek 50 din.

Sprejemanje vlog za Zimsko pomoč se bo vršilo od 27. t. m. dalje v Frančiškanski ulici 6.

Darujte perilo in čevlje! Če ne morete dostaviti s mi, nam, prosimo, sporočite svoj naslov v prostore Zimske pomoči nasproti Daj-Dama, da pridemo sami po darove.

Gospod prezident divizjski general Leon Rupnik je odredil, da se izplača iz kredita Zimske pomoči ljubljanskemu podpornemu odboru 50.000 lir za dvig zastavljenih predmetov. — Gospod prezident divizjski general Leon Rupnik je odredil, da se izplača iz kredita Zimske pomoči 100.000 lir za stare, onemogle redne podpirance mestne občine, ki so jim bile lani zaradi premalega kredita odvzete pošpore.

Obvestila »Preveda«

Kostanj za mladino

Kostanj na odrezek št. 1. decembrske dodatne Zilvske nakaznice za mladino od 9 do 18 let starosti prodaja še trgovina B. Pevec Medvedova 12).

Ne nalepljajte naročilnic!

V članku »Nove živilske nakaznice«, objavljenem v tukašnjih časnikih dne 23. XII., se je v prvem stavku 14. odstavka vrnila pomena. Ta stavek se glasi pravilno: Zbrane in sortirane zločene ter nalepljene naročilnice bodo predali trgovci in mesarji Prevodu v času, kadar jih bo ta v časopisih pozval.

Nakazovanje bolniških

dodatkov za januar

Bolnikom, ki so po predloženih zdravniških spričevilih upravičeni dobivati posebne dodatke racioranjnih žvil, bo bolniški odsek mestnega preskrbovalnega urada delil bolniška nakazila za mesec januar vsako dopoldne od 8. do 11.45 ure samo v pritličju Turjaške palače v Križankah, Gosposka ulica 15., po naslednjem razporedu:

Od 3. do 11. januarja 1944. samo bolnikom, ki imajo pravico tudi za meso, tako da pridejo na vrsto v ponedeljek 3. januarja bolniki z začetnicami priimka A do

Kronika

* **Obnovev pouka na visokih šolah v Lipskem.** Univerza in visoka šola za trgovino v Lipskem sta bili po terorističnih bombnih dne 4. decembra poškodovani. Zdej sta obe zgradbi že toliko popravljene, da bodo lahko na obeh zavodih obnovili pouk v sredini januarja prihodnjega leta.

* **Rumunske cigarete za Berlinčane.** Rumunska vlada je izročila nemškemu diplomatskemu zastopniku v Bukarešti pet milijonov cigaret za berlinski prebivalstvo, prizadevo po terorističnih bombnih napadih.

* **Ustavljena proizvodnja slaščic.** Odsek za gospodarstvo s sladkorjem v Nemčiji je odredil, da se s 1. januarjem 1944 ustavi izdelovanje slaščičarskih predmetov. V prejšnjih časih je ostalo nekaj sladkorja tudi za izdelovanje sladkih reči, zdaj pa je treba sladkor porabiti v koristnejše namene. Slaščice bodo ljudje lažje pogrešali, kakor masloče, ki so vsakomur neobhodno potrebne, pisajo nemški listi.

* **Epidemija hripe v Angliji in Ameriki.** Iz Lisbone poročajo, da se epidemija hripe širi ne le na Anglijskem, temveč tudi v Združenih državah in Kanadi. V ameriških občinah je zaradi te bolezni izločenih iz delovnega občestva na tisoče delavcev, kar se pozna posebno pri storitvah v oboroževalni industriji.

* **Pomanjkanje zdravnikov v Rusiji.** Iz Stockholma poročajo, da vlada v Rusiji veliko pomanjkanje zdravnikov. 90 odstotkov zdravniških in bolnišniških mest zavzema ženske, ki opravljajo v mnogih primerih tudi kirurške poseže.

* **Racioniranje mesa v Avstraliji.** Avstralska vlada pripravlja uredbo, ki uvaša s 1. januarjem 1944 racioniranje mesa v tej deželi. Čeprav imajo v Avstraliji na razpolago ogromne količine mesa, je njegovo racioniranje potrebno zaradi dobav, katere mora Avstralija pošiljati na podlagi pogodbe v Anglijo.

* **Nemiri zaradi pomanjkanja živil v Maroku.** V nekaterih maroških mestih, med drugim v Fezu, Meknesu in Rabatu so izbruhnili nemiri zaradi pomanjkanja živil. Oblasti so približno 2000 demonstrantov zaprle, del nemirnežev pa so celo spravile v druge kraje.

* **Omejitve nočnega življenja v Bolgariji.** Bolgarski notranji minister je izdal naredbo, ki določa, da se morajo zapreti

Zimsko sonce

Dolgo časa nam je prekrivala nebo mučna jesenska sivina. Ze več kot mesec in pol je vladala perijoda oblačnega vremena. Letošnji december je bolj oblačen kot lani, saj smo imeli lanske leto v decembru kar 11 dni, ko nam je sijalo sonce.

Drugeče pa se ni čuditi, da imamo sedaj tako oblačno vreme. Saj sta vendar december in november najbolj oblačna meseca v letu. Januarja se že oblačnost niža, ker ponehajo v tem mesecu poznojesenske padavine z veliko predhodno oblačnostjo. Letošnji januar je imel povprečno mesečno oblačnost 7, februar 4,9, marec 4 in april prav tako 4. Ako primerjamo te rezultate s povprečnimi, spoznamo, da so bili začetni letošnji meseci manj oblačni kot po navadi. Tako je bila n. pr. povprečna oblačnost letošnje prve polovice leta 5, medtem ko je normalna nekaj nad 6. — Pač čudno, da je ravno konec leta bolj oblačen kot po navadi.

Po snegu dne 22. t. m. se je na dan sv. Stefana končno vendar jesenska sivina pretrgala. V naših krajih je sploh zanimivo to, da nastopa po snegu, ki pade malo pred Božičem, navadno proti koncu leta razjantitev in mrzel val. Lanske leto smo dobili ravno na dan sv. Stefana drugo pošiljko snega, ki se je ohranila prav ves januar.

Ves omenjeni dan je ostalo jasno vreme. Sonce je z oslabljeno močjo sijalo na krajino. Tuli noč je ostala divno jasna in okrašena z mnogimi lepimi zvezdicami. Predveče nje sijal Mars na vzhodnem nebu. Bolj pozni ljudje so lahko videli nizko na severovzhodu Jupitra na jugovzhodu pa stalnico Sirij. Noč je bila prav do jutra jasna. Zaradi te jasnine se je pokrajina ohlajila in tako smo vremenski opazovalci zabeležili ob 7. uri temperaturo —4,5° C. Nad Ljubljano se je vlegla tudi jutranja megla.

Z nekako bojaznijo pričakujemo, kako se bo vreme obrnilo. Ali bo ostalo še jasno lepo vreme s sedaj že tako potrebnim soncem, ali nam pa zagreje nebo zimski oblaki? V tem primeru lahko sedaj pričakujemo skoraj gotovo sneg.

M. B.

vsi nočni lokali in bari za pol leta, pričeni s 1. januarjem 1944.

* **Sedem žrtve osrednje železnice.** V Montpelierju je zahtevala nesreča na progi cestne železnice sedem smrtnih žrtve. Iztril se je namreč voz cestne železnice, ki je zadel v neko bolnišnico. Štirje osebe so bile takoj mrtve, tri nadaljnje so polegle dojenim poškodbam, 17 ljudi pa je bilo ranjenih, da so jih morali oddati v zdravniško oskrbo.

* **Turška ladja je zadel na mino.** Turška potniška ladja »Kalkavan«, ki je bila na poti iz Carigrada proti črnomořskemu pristanišču Zonguldaku, je kakšnih 50 km vzhodno od Bospora zadel ob mino in se potopila. Posadka se je utegnla rešiti.

* **Velika tatvina rjuh.** V Bruni pri Gradski je policija odkrila 1300 rjuh, ki predstavljajo vrednost najmanj 100.000 lir. Rjuhe so tatovi pokradli v okolici Gorice in so jih skril blizu Gradške, prepričani, da jih tam ne bo nihče našel. Sedaj bo varnostna oblast skušala izslediti okoliščevance, da jim ukradeno blago povrne.

Iz Ljubljane

u— **Nova grobova.** Med prazniki je umrl za pljučnico svetnik državnih železnic g. Miroslav Bertonec, star komaj 40 let. Zapuščila soproga Minka, sinova Marka in Tamaška ter drugo sorodstvo. K večnemu počitku bodo pokopali v turek ob 15. iz kapele sv. Krištofa na Zalah na pokopališču sv. Križu. — Za vedno je zapustila svoje vdova po strojevodji državnih železnic g. Frančiška Jerškova. Za njo žaluje hčerka Pepca, sinova Rudi in Vinko ter drugo sorodstvo. Pogreb blage matere bo v turek ob pol 15. iz kapele sv. Frančiška na Zalah na pokopališču sv. Križu. — Pokojnika naj bo ohranjen blag spomin, užalostenim svojcem pa izrekamo iskreno sožalje.

u— **Karbid za razsvetljavo.** Osebam, ki nimajo elektrike ali petroleja za razsvetljavo, bo Pokrajinski gospodarski svet dal na razpolago primerne manjše količine karbida za razsvetljavo. Interesenti iz Ljubljane in bližnje okolice dobe bon za nakup karbida v uradu Pokrajinskega gospodarskega sveta, Beethovnova ul. 10, soba št. 12 v treh dneh po predhodno vloženi pismeni prošnji. Podoželski interesi (kmetje, obrtniki in delavci) dobe karbid zaenkrat samo v občinah Brezovica, Dobrova, Polhov gradec, Horjul in Gor. Logatec ter se morajo zglasti radi dodelitve karbida pri županstvu.

u— **Civilni italijanski državni upoko.** jenci, ki so se stalno naselili na ozemlju Ljubljanske pokrajine in ki po mesecu septembru 1943. niso več prešli od italijanskih oblasti svojih pokojnin, naj se javijo pri ravnateljstvu računovodstva Pokrajinske uprave, odseka za likvidacijo osebnih prejemkov in pokojnin (v poslopiju Finančne direkcije v Ljubljani). S seboj naj prinesejo listine, iz katerih je razvidna njih upravičenost do pokojnine, kakor tudi letna odnosno mesečna višina pokojnine. Po možnosti naj prinesejo s seboj tudi prepise teh listin.

ANEKDOTE, SALE, KRIZANKE?

u— **Lepo in zabavno noveletno darilo so letošnje knjige Vodnikove družbe.** Obdarovani bodo s tem književnim darom izredno zadovoljni. Ne zamudite te ugodne prilike. Kupite knjige, dokler traja zaloga. Dobite jih v pisarni Vodnikove družbe (Narodna tiskarna) ali v knjigarni Tiskovne zadruge, Selenburgova 3, oziroma v Učiteljski knjigarni, Franciškanska ul. 6.

u— **Darilo.** Rodbine Lušin. Mikolč. Smrekar so darovale Lir 300 društvu slepih namestu venca na grob pok. g. Roze Bahovec.

u— **Nova trgovina Seme Josip.** Tovarniška 29, sporoča vsem bišim odjemalcem, da lahko oddajo živ. glave v trgovini radi vpisa v seznam strank. Blago za december se na razpolago.

u— **Za desinfekcijo ust in grla dajte v vsaki lekarni FORMICOT PASTILE!**

u— **Obvestilo.** Vse cenjene odjemalce trgovine Tovarniška 29, obveščam, da bo trgovina zopet redno odprta od 1. januarja 1944 pod mojim imenom, in se vsem cenj. strankam za odjem priporočam. Seme Josip.

u— **Zahtevajte AMIDON tablete** proti glavobolu, nevralgiji, hripi, influenci in revmatizmu. Dobite jih v vsaki lekarni.

u— **Tatovi in tatitji na delu.** Dnevi pred prazniki so priklicali ponekod nezanele prijatelje tuje lastnine. V nevarnosti so

bile zlasti kokoši. Pripovedujejo, da so tatovi v Trnovem olajšali nekega posestnika za 11 lepo pitanih putk. Zadovoljili so se tudi z manjšim plenom. Tako so iz neke drvarnice v Trnovem odnesli edino kokoš. Tatvina je bila zelo spretna. Tat je drvarnico, ki je bila zaprta s patentno ključavnico, odprl in zaprl, ne da bi bilo mogoče ugotoviti, kako je to napravil. Manj sreče je imel pri sosedu, kjer je ključavnico preplil. Čeprav je bilo v kurniku več kokoši, je moral oditi brez plena. Morda jih ni dosegel, morda pa je bil prepozen. Čim so ljudje zvedeli, da tatovi streejo po življenju njihovemu večinoma skoro edinemu mesnemu bogastvu, so naglo poskrbeli, da so prišle kokoši v varnejše zavetje.

Spodnje štajersko

Zborevanje županov. Na povabilo deželnega svetnika dr. Engelharta so se zbrali župani mariborskega okrožja k zaključnemu letošnjemu zasedanju. Razpravljali so o storjenem delu in se pogovorili o nalogah v bodočem letu. O političnem položaju je govoril okrožni vodja Doboczy.

Pogrebna svečanost v Ribnici na Pohorju. Pred dnevi so v Ribnici na Pohorju pokopali Mirka Lesiaka, njegovo ženo Katarino in Simona Hrastrnika, ki so padli kot žrtve banditov. Pogreba se je udeležilo mnogo ljudi z odposlanstvom brambovcv in orožništva. Pred dvorano Heimabunda, kjer so ležali na mrtvaškem odru, se je od pokojnih poslovil krajevni skupinski vodja Grögl. Zalostinke je igrala godba iz Ruš. V imenu Heimabunda je nato okrožni vodja Doboczy obljubil, da bodo otroci pokojnih vzgojeni za dobre nemške državljane.

Dvadeset let gasilski poveljnik. Na predbožni slavnosti mariborskih prostovoljnih gasilcev, ki so se je udeležili številni odlični gostje z županom Knausom, policijskim ravnateljem dr. Wallnerjem, višjim upravnim svetnikom dr. Badlem in policijskim majorjem Buchholzom na čelu. Po poročilu okrožnega vodje Vollerja o delovanju gasilcev in potem ko so počastili spomin v preteklem letu pokojnih tovarišev, je povzel besedo župan Knaus in v daljšem nagovoru orisal zasluge okrožnega vodje Vollerja za gasilstvo v času njegovega dvajsetletnega poveljevanja. Zvrstilo se je še več govornikov, ki se jim je okrožni vodja Voller zahvalil z obljubo, da bo dal vse svoje moči na razpolago narodu in domovini.

Koncert v Konjicah. V dvorani Heimabunda je 17. decembra koncertirala vojaška godba. Poleg vojaških koračnic se izvajali tudi druge glasbene točke, za kar so želi prisrčno odobravanje. Goste so pred koncertom pogostile konjiške gospe.

Nesreče. 13-letni Otmar Grušovnik, sin mehanika iz Maribora, se je po obrazu precej opeknel. 33-letni strugar Stanislav Borlak iz Maribora se je levico zašel v stružnico, ki mu je odtrgal palec in kazalec. Na cirkularski si je hudo poškodoval levico 34-letni pomožni delavec Konrad Kobek. Ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Iz Trsta

Nov avtobusni voznik red Trst—Reka. Te dni je stopil v veljavo nov avtobusni voznik red na progi Trst—Reka. Iz Trsta odhaja avtobus ob 7. in 14., v Reko prispe ob 9.25 in 16.25. Iz Reke vozi avtobus ob 7.30 in 13.30, v Trst prispe ob 10.5 in 16.5.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 75letna Marija Gerdenič vd. Ukovič, 41letni Karol Sumda, 39letni Boštjan Bistič, 75letna Delma Peresca, 74letna Jožefa Zigon, 76letni Josip Stoka in 83letni Martin Tomazič.

Poročili so se v Trstu brivci Viktor Luzzi in gospodinja Viktorija Ječič, pomorski kuhar Homes Sklemba in urdnica Amelija Parovel, pomorski strojniki Josip Vižintin in nameščanka Marija Rguto, zasebnik Konrad Žerak in gospodinja Elizabeta Mantebelo, urdnik Emil Marini in gospodinja Grajca Črnko.

Delitev vina za božične praznike. Preskrbovalni urad v Trstu je določil, da prejme vsi potrošniki na področju tržaške mestne občine v dobi od 23. decembra do 5. januarja po en liter vina na osebo. Vino stane 14 lir liter.

Verdijev »Faustaff« v Trstu. Na sveti dan so imeli v Trstu otvoritev zimске operne sezone. Otvoritvena predstava je bila v Verdijevem gledališču, kjer so izvajali Verdijevega »Faustaffa«. Dirigiral je Antonio Votto, naslovno vlogo pa je pel Mariano Stabile.

Božične smrečice so razdeljevali letos pripadnikom nemške kolonije v Trstu v prostorih Stranke. Smrečice je nabavil krajevni odbor, ki jih je delil interesentom proti primerni odškodnini.

Na tržaškem trgu je sedaj posebno mnogo zimске solate in zlasti radica. Jabočka so se na nekaterih tržiščih že precej podražila. Stanejo do 12 lir kg. Kilogram purana dobiš za 60 lir, goske pa 50 do 60 lir. V ribarnici so cene ribam po kakovosti od 45 do 55 lir. Koruzni zdrob stane kg 14 do 16 lir, bela moka 30 do 34, sladkor 80, kantarica olja 520 lir.

Dečkova smrt pod tramvajem. Na Istrski ulici se je pripetila usodna nesreča. Gospa Obniju je šla s svojim sinčkom Konradom po ulici. V trenutku je fantek skočil proti sredini ulice. V naslednjem hipu je pridrel tramvaj, ki je navzile voznikom prizaidevanjem, da bi tramvaj ustavil, zašel nesrečnega dečka in ga povozil. Ubogi deček je kmalu zatem izdihnil za usodnimi poškodbami.

Ponesrečenci. Mala Renata Tenker iz ulice Tesa 37 v Trstu se je opekla z vrelo vodo po obeh nogah. Desnico si je ranil med delom 45letni mizar Hektor Riosa iz Minske ulice 39. Pes je vgrizel po rokah 39letno gospodinjico Ema Bel iz ulice Paladio 6. Po obrazu je dobil poškodbe ob eksploziji naboja 9letni učenec Aldo Canduso iz Milja. Silna nezgoda je doletela malo Petro Vaček iz Gradške ob Soči. 77letna Josipina Mačk iz Rimske ulice 24 se je pri padcu pobila po desnem kolenu. S kamnom je poškodoval Rafael Francese svojega 10letnega tovariša Marijana Opeija iz Catulove ulice 22. Vsi ponesrečenci se zdravijo v tržaški bolnišnici, kjer se zdravi tudi 49letni Guido Plet, ki ima poškodbe na desni nogi. In 14letni Sergij Jodro iz ulice Calvola 8, ki se je pri padcu pred hišo ranil po glavi.

Tatvina v trafiki. 24letni Nerini Gallini, ki ima svojo trafiko v dvorednu Sonnino, je mlajši možki v ugodnem trenutku hotel odnesti ročno torbico, v kateri je bilo 10.000 lir. Gallinijeva je poklicala stražnika, ki je tatu odpeljal na stražnico.

Zajet izsiljevalec. Prve dni oktobra so se pripetili v Tržcu nekateri skrivnostni zločini. Neznane se je s silo vihotapil v stanovanju zakončen Stacul ter jima s samokresom v desnici izsilil vsoto 27.000 lir. Naslednjega dne je isti zločinec ranil s štirimi strelji na Oglejski ulici v Tržcu Guerina Nemca. Preteklo je več dni, ko se je oglasil pri Staculovih neki možki s črnimi očali. Bil je dotični izsiljevalec, ki je zamen in na novo poizkusil svojo zločinsko srečo. Te dni se je zaveš pojasnila. Tržaški varnostni organi so izvršili preiskavo pri Klementu Remorju, pri katerem je stanoval tudi nek Angel Cortese. Na zahtevo, da se legitimira, je Cortese pobegnil. To je vzbudilo sum. Posrečilo se je, zajeti ga. Izkazalo se je, da gre za 25letnega F. Rebecchinia iz Tržca. Prepeljali so ga v tržaške zapore. Obtožen bo zaradi nameravanega umora, izsiljevanja, grožnje, pobeza iz gradskih zaporov, nedovoljene nošnje orožja itd. Skupno z njim je bila aretirana tudi njegova 27letna ljubica Romana Moreton, ki je po rodu iz Gradške ob Soči. Tržaško prebivalstvo si je oddahnilo.

Avto in tramvaj. Na Dalmacijskem trgu v Trstu sta trčila skupaj avto in tramvaj. Pri tem je bil avto občutno poškodovan. Cloveških žrtve na srečo ni bilo.

Iz Hrvatske

Zagreb je daroval bombardiranemu Splitu milijon kun. Splitški župan dr. Stjepan Vukusić je prejel od zagrebskega župana Ivana Wernerja brzojavno sožalje ob priliki nedavnega letalskega napada na Split. Razen tega je zagrebski župan poslal za najbolj prizadete v Splitu milijon kun podpore.

Otvoritev predora pri Mostaru. V bližini Mostara je bil izročen svojemu namenu 267 metrov dolgi predor, ki služi za odvod talne vode, ki se vsako leto v zimskih mesecih zbira na Mostarskem blatu. Predor so pričeli graditi pred dvema letoma in je del velikih melioracijskih del, ki se nadaljujejo kljub vojnim razmeram.

Zagrebska nadškofija obstoja že 90 let. Dne 11. decembra 1852. je papež Pij IX. izdal bulo »Ubi primum placuit«, s katero je zagrebsko škofijo povzdignil na stopnjo nadškofije. Letos 8. maja pa je poteklo 90 let, odkar je bil ustoličen prvi zagrebski nadškof. Zaradi vojnih razmer ta zgodovinski čin ni bil primerno proslavljen, ampak bodo po koncu vojne izdali o tem važnem dogodku v zgodovini hrvatskega naroda obsežno spomeniko.

navazati odnosa s starejšim, umerjenim in poštenim inženjerm Radanovićem, tem bolj, ker noče tvegati novega razumskega zakona, prepričana, da more držati samo zakon, ki je sklenjen na podlagi telesne in duševne harmonije. Živi samo za hčerko in tak na ločitve zakona, ki jo nazadnje doseže pod dovolj ugodnimi pogoji. Zato je tembolj presenetljivo, da se tista izkušena in previdna Rina, ki je tako vzdržna nasproti Radanoviću, mahoma vrže na tako tvegano pot, kakor je kariera artistke. Res, da jo zapeleje njeno staro hrepenenje po gledališču in da je v Garvsovi skupini njena prijateljica, prejšnja gledališka igralca Sonja. S to potujočo skupino, ki je opasana živo in prepričevalno v vsem svojem vzrlijem bleku in notranji mizeriji, doživlja Rina uspehe in razočaranja. Toda dokler je še mati, ki odkriva vsak dan znova v hčerki svoje bolj vzvišeno življenjsko poslanstvo, ne pade na spolzki poti. Šele tedaj, ko spravi Radoško k sorodnikom v Celje, začneja drseti navzdol.

Med epizodnimi zgodbami teh poglavij je posebno živo opisana drama Mente. Skupini začneja prestiti trda: iz Dalmacije pride v Zagreb, od tod pe v Beograd, kjer jih naposled razmere prisilijo, da gredo narazen — vsak svoji življenjski usodi naproti. Rina se znajde s prijateljicami v nekem baru in začneja vedno bolj padati tudi moralno; zamen si prizadeva Radanović, da bi jo rešil iz brezna. Šele ko zbolni na pljučnici, pokliče prijateljici Radanović, in ta vzame Rino po okrevanju k sebi v Subotico. A tudi zdaj njeno življenje ni lahko, ker je Radanović — zvest dani besedi — sila obziren v erotični strani njenih odnosa, medtem ko si ona razlaga njegovo vzdržnost kot stud njo zaradi njene preteklosti.

Naposled se tudi v tem pogledu uskladi. Sedaj pa se mahoma pojavi bolezen: the Zaradi tega jo dobri Radanović pošlje v Slovenijo, v planinski srak. Tako pride na Pohorje, kjer jo odkrije eden stari ljubljani-

Beleznica

KOLENDAR

Torek, 28. decembra: Nedolžni otroci.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Karneval ljubezni.

Kino Sloga: Ko spet sonce zasije.

Kino Union: Med dvema snubcema.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakartič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 17. do 6.30 ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 28. dec., ob 16.: Cvrtček za pečjo.

Red A.

Sreda, 29. dec., ob 16.: Normanški junaki.

Red B.

OPERA

Torek, 28. dec., ob 16.: Melodija srca.

Krstna predstava opere. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Sreda, 29. dec., ob 15.30: Sneguročka. Red Sreda.

Krstna predstava J. Gregorčeve opere: »Melodija srca«, ki je bila zaradi ponovne obolenosti ge. Mejninkove večkrat preložena, bo danes ob 16. uri izven abonmaja. Libreto je napisal Hinko Stepančič. Dejanje je sodobno in se godi v velik modni hiši in polet.

Osebe: Arnič, vodja »Noblese« — Peček, Silva — Mejninkova, Vera — Barbičeva, Anda — Sancinova, Katja — Baukartova (manekenke); Gizela, sprejemna dama pri »Noblese« — Slavčeva, Viktor, sluga — P. Kovič, Mirtičeva — Gorinskova, Barbičeva — P. Juvanova, Marjan Barilič, tenor — Čuden, Zvonko Okretič, njegov tajnik — M. Sanci, Barilič — Simončič, Ala, njegova žena — Poličeva, Milavski, baron, Marijana, sobarica v Grand-hotelu na Bledu — Koširjeva, Marjan, piccolo — J. Bajde, hotelski ravnatelj — Humar, radio-napovedovalec — Planecki, radio-tenor — B. Stjancić, natak — Oblak, novinarji: Jelinkar, Gregorin, Škabar, Šofer — Marek, boy — Kobal, Dirigent: Janko Gregor, režiser: E. Frelih, koreograf: inž. P. Golovin, scenograf: inž. E. Franz.

Nastop novega tenorista v »Prodani novosti«. V četrtek bo debutiral kot Janko v »Prodani novosti« g. Vinko Slavence, učenece rektorja Julija Betetja, ki bo pri tej priložnosti prvič nastopil na odru. Pevec razpolaga z izdatnim glasovnim materijalom in kljub kratkemu pevskemu studiju z dobro pevsko tehniko, Marinko bo pela Polajnarjeva, ostala zasedba bo običajna.

RADIO LJUBLJANA

PONEDELJEK, 27. DECEMBRA

19.00—19.30: Predstavljamo vam nove glasove: Boštjančič Aleksander, tenor Franc Langus, bariton. 19.30—19.45: Poročila v slovenskem jeziku. Pregled sporeda. 19.45—20.00: Glasbeni pregled tedna. 20.00—20.10: Poročila v nemškem jeziku. 20.10—21.00: Koncert radijskega orkestra, ki ga vodi Osvald Buchholz. 21.00—21.40: Drobč za razvedrilo. 21.40 do 22.00: Prenos iz Belgrade. 22.00—22.10: Poročila v nemškem jeziku. 22.10—22.30: Glasba za lahko noč.

TOREK, 28. DECEMBRA

7.00—8.00: Jutranji koncert. Vmes: 7.30 do 7.40: Poročila v nemškem in slovenskem jeziku. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30 do 12.45: Poročila v nemškem in slovenskem jeziku. 12.45—14.00: Koncert za razvedrilo: igra radijski orkester, ki ga vodi dirigent D. M. S. Janec. 14.00—14.10: Poročila v nemškem jeziku. 14.10—15.00: Za vsakega nekaj 17.00 do 17.15: Poročila v nemškem in slovenskem jeziku. 17.15—17.45: Popoldanski koncert. 17.45 do 18.00: Vesela muza. 19.00—19.30: Slovenska ljudska odzaja. 19.30—19.45: Poročila v slovenskem jeziku. Pregled sporeda. 19.45 do 20.00: Mala glasbena medzora. 20.00—20.10: Poročila v nemškem jeziku. 20.10—21.40: Iz partitur in notnih zapiskov. 21.40—22.00: Prenos iz Belgrade. 22.00—22.10: Poročila v nemškem jeziku. 22.10—22.30: Glasba za lahko noč.

KULTURNI PREGLED

Marija Skalana roman »Rina«

Tudi drugi izvirni roman »Dobre knjige«, Marija Skalana »Rina« (15. knjiga, 368 str., tisk Narodne tiskarne), ima v ospredju usodo žene, ki skozi blodnje in vrtince ljubezni in strasti išče in odkriva vedno iluzijo človeške sreče. Ob takih podobah ženske usode se vedno znova spominjamo Avguštinovega reka o nemirnem človeškem sreču in mislimo na ničemerst naših življenjskih iluzij. Skalanova roman je nov polizkus domačega škalskega romana in bo ne le v svojo spretno razpredeno fabulo, marveč tudi s prijetnim pripovedovanjem zadovoljila široko čitateljske sloje, posebej že ženski svet. Pisatelj resda ne odpravi novih, predornih pogledov na življenje, marveč se zadovoljuje s snovjo, ki je bila v raznih inačicah že mnogokrat obdelana. Njegov pogled na usodne probleme človeškega življenja je naturalističen, njegova pripovedna metoda realistična. Etično je Skalanova »Rina« donesek k psihološki erotičnega življenja, ki v tolikih primerih koleba med impulzi strasti in čutom dolžnosti ter je poredkoma dosega nekoliko trajnejšo harmonijo čutne narave in npravne vesti. Nasilno porušenje skrivne sovisnosti med človekovim duševnim mirom in pravilno urejenostjo erotičnega življenja se kaznuje samo po sebi, z nujnostjo neke življenjske logike tudi na junakinja Skalanova romana, zakaj Rina pade zato, ker je zapravila notranje pogoje duševnega miru. Ki brez njega ni sreče in ker ni umela najti ravnotežja med dolžnostjo in acrstjo, odnosno njeno subtilnejšo obliko — ljubeznijo.

Rina je meščanska ženska z maturo. Pisatelj nam jo prikazuje nekako v treh oblikah: njeno prvo psihološko lice je studentka Katarina, ki ni zmožna občajne ljubljenosti mladik deklet in sklene v popolnem srčnem hladu zakon, ki je zgolj

biološko-družabna pogodba. Druga podoba se iz profesorjeve žene Katarine Peklave mahoma razvije ob srečanju s skladateljem in profesorjem glasbe Rastom Polutnikom. Posledica teh erotičnih občutij je to, da Katarina občuti v sebi drugo žensko: iz nje postane Rina, ki v tej preobrazbi izgubi vso prejšnjo frigidnost in postane strastna ljubavnica. To pa povzroči prelom ne le v njenem notranjem svetu, marveč tudi v njenih družbenih obveznostih: krizo Rininega zakona. Tretja Rina nastane se pokaže tedaj, ko postane po ločitvi zakona artistka in se naposled duhovno in fizično zlomi v poslednjem konfliktu med strastjo in vestjo.

Erotični življenjski Rine sega v zgodnjo mladost. Psihopsihistični pogled bi odkril že v njeni otroški ljubezni do zgodaj umrlega

